

Anti-pestprotocol CB De Rank

Binnen onze school streven wij naar een schoolklimaat waarbij alle kinderen zich veilig voelen en geborgen weten, zodat zij zich maximaal kunnen ontwikkelen. Wij willen dat dit gekenmerkt wordt door het HART uit onze missie en visie. Het HART staat voor onze identiteit. Naast dat dit zichtbaar is in de naam van onze school, willen wij dat dit zichtbaar en merkbaar is in de omgang met elkaar, waarbij er aandacht en respect is voor ieder kind binnen de kaders van onze christelijke grondslag. In de school stimuleren we duidelijke gedragsregels, een goed pedagogisch klimaat en positief gedrag naar en met elkaar. Daarnaast werken we bewust aan sociaal emotionele vorming.

Ondanks dat we streven naar een pestvrije school kan ook bij ons op school pestgedrag voorkomen, waardoor niet ieder kind zich veilig voelt. Het streven, middels dit protocol, is om in samenwerking met alle betrokkenen het probleem van pestgedrag onder leerlingen aan te pakken, zowel preventief als curatief. Middels dit protocol worden alle betrokkenen bij de school in kennis gesteld van de weg die in voorkomende gevallen gevolgd wordt.

Pesten, wat is dat?

“Pesten is het herhaaldelijk en langdurig uitoefenen van negatieve handelingen door een of meer personen waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer niet (langer) in staat is zichzelf te verdedigen.”¹

Pesten of plagen?

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zou je als volgt kunnen aangeven:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Wisselend “slachtofferschap”	Steeds hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend / gemeen
Af en toe	Vaak / voortdurend
Je kunt het zeggen als het niet meer leuk is	Het is moeilijk om te stoppen

Bij plagen zijn de machtsverhoudingen gelijk. Pesten is structureel en er is sprake van machtsverschil, het brengt kinderen tot wanhoop. Belangrijk is dat de ontvanger bepaald of het plagen of pesten is. Het structurele karakter van pesten vraagt om beleid.

Vormen van pestgedrag

- Verbale pesterijen: iemand uitschelden, bijnamen geven of kwalijke opmerkingen maken.
- Sociale pesterijen: iemand buitensluiten.
- Mentale pesterijen: iemand bedreigen of dwingen dingen te doen. Vaak ook zichtbaar bij digitaal pesten.
- Fysieke pesterijen: iemand opzettelijk pijn doen door te schoppen, slaan, krabben, duwen of aan haren trekken.
- Materiële pesterijen: iemands spullen stelen, beschadigen of verstoppen.
- Cyberpesten: iemand verbaal, sociaal of mentaal benadelen via internet of mobiele telefoon.

¹ Fekkes, M., Van Gameren-Oosterom, H.B.M., Rosenbrand, K., De Beer, H.J.A., & Kamphuis, M. (2014, maart). *JGZ-richtlijn Pesten*. Utrecht: Nederlands Centrum Jeugdgezondheid.

Olweus, D. (1994). Bullying at school: Basic facts and effects of a school based intervention program. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 35(0021-9630; 0021-9630; 7), 1171-1190.

Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). *Gedragsproblemen in scholen. Het denken en handelen van leraren*. Leuven/Den Haag: Acco

Rollen in de groep

Wanneer er gepest wordt, zijn er meerdere partijen bij betrokken.

- De dader: degene die het pesten start.
- De meeloper: degene die meedoet met pesten.
- De aanmoediger: degene die eromheen staat en het pesten aanmoedigt door bijvoorbeeld te gaan lachen.
- Het slachtoffer: degene die gepest wordt.
- De verdediger: degene die het pesten niet goedkeurt en probeert op te komen voor het slachtoffer.
- De omstander: degene die het pesten negeert en zich erbuiten houdt.
- Buitenstaanders: ouders, leerkrachten, kinderen uit andere groepen.

Pesten is een groepsprobleem en moet door alle partijen als een probleem worden gezien. Iedereen is verantwoordelijk en alleen met elkaar kunnen we ervoor zorgen dat dit stopt.

Preventieve aanpak

Om een positief en veilig klimaat te bevorderen vinden de volgende activiteiten plaats:

In de school

- Er is een veiligheidscommissie met afgevaardigden uit alle geledingen. De commissie ziet toe op alle aspecten van veiligheid, waaronder sociale veiligheid.
- Er is een sociaal veiligheidsplan waarin allerlei (gedrags)regels zijn opgenomen.
- Het algemeen reglement bevat schoolbrede afspraken t.a.v. werk, gedrag en huishoudelijke zaken.
- De identiteit van de school wordt gekenmerkt door waarden en normen ontleend aan de Bijbel.
- In een veilige school is voorbeeldgedrag van volwassenen van groot belang. In de houding van alle medewerkers moeten kinderen kunnen aflezen dat wij respect hebben voor ieder mens en voor alle kinderen op onze school in het bijzonder.

In de groep

- De dagelijkse omgang met kinderen wordt gekenmerkt door het bevorderen van de zelfstandigheid, het aanmoedigen, helpen, corrigeren en het gevoel geven dat fouten gemaakt mogen worden. Er wordt rekening gehouden met verschillen. Ieder kind mag er zijn!
- Het leerstofaanbod bevat een methode voor sociale- en emotioneel leren voor groep 1 t/m 8: KWINK. Dit is gericht op preventie en de kracht van een veilige groep.
- Bij aanvang van een nieuw schooljaar wordt extra aandacht geschonken aan het omgaan met elkaar middels de Gouden Weken. Tijdens de eerste weken van een schooljaar smeed en kneed je het goud dat je in handen hebt, de interactie tussen de leerkracht en de leerlingen, voor een fijne sfeer in de groep. Dit om een stevig fundament voor de rest van het schooljaar neer te zetten. Middels verschillende werkvormen worden er activiteiten uitgevoerd om het groepsvormingsproces te begeleiden. Een belangrijk onderdeel hierin is het gezamenlijk maken van afspraken en omgangsregels, waarna deze zichtbaar worden opgehangen in de klas. Daarnaast wordt samenwerken gestimuleerd door het toepassen van o.a. coöperatief leren.
- Binnen de eerste 3 weken vindt er een startgesprek plaats met het kind en de ouders, waarbij het welbevinden van het kind en samenwerking met de ouders centraal staat.
- Na de kerstvakantie worden de Zilveren Weken ingezet om afspraken met elkaar te herhalen en de groepsvorming een boost te geven.
- De school maakt gebruik van twee leerlingvolgsystemen voor sociale en emotionele ontwikkeling. "Leerlijnen voor het jonge kind" in groep 1-2 en "Kindbegrip" in groep 3-8. Beide

zijn onderdeel van ons leerlingvolgsysteem Parnassys. De leerkracht analyseert, voert een groepsbespreking en stelt groepsdoelen op.

- De Kindbegrip-vragenlijst Sociale veiligheid wordt twee keer per jaar afgenomen in groep 5 tot en met groep 8. Dit wordt afgenomen in oktober/november en in april.
- Om een positieve, samenwerkende klas te bevorderen wordt twee keer per jaar een sociogram afgenomen in de klas. Op deze manier krijgt de leerkracht inzicht in de relaties binnen de klas. De resultaten worden meegenomen bij het opstellen van de groepsdoelen.
- Omdat pesten niet alleen fysiek op school kan gebeuren, maar ook via het internet of via de mobiele telefoon (cyberpesten) is het van belang dat kinderen bewust gemaakt worden van de gevaren van internet en leren omgaan met social media. Dit wordt in de bovenbouw verweven in het lesaanbod voor sociaal-emotionele vorming.

Curatieve aanpak

Indien blijkt dat er toch gepest wordt in een groep, zal met alle betrokkenen samengewerkt worden om het pesten te laten stoppen. Hiervoor wordt de Vijfsporenaanpak van Bob van der Meer gevolgd. Deze vijf sporen richten zich op alle partijen die bij pestgedrag betrokken zijn. De sporen lopen naast elkaar en zijn allemaal belangrijk bij de aanpak van pestgedrag in een groep, maar hoeven niet in een vaste volgorde doorlopen worden.

Spoor 1 – Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

Kinderen die langdurig gepest zijn, hebben zich vaak vormen van gedrag aangeleerd waarmee ze reageren op het pesten. Zij kunnen zich er bijvoorbeeld voor afsluiten of het juist uitdagen. Bij de ondersteuning van deze kinderen zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Medeleven tonen en luisteren naar wat er gebeurd is.
- Sterke kanten van het kind benadrukken.
- Samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en het kind daarin begeleiden.
- Steeds aangeven wat je bespreekt en met wie.
- Wanneer nodig deskundige hulp inschakelen (zoals weerbaarheids- of SOVA-training).
- Op korte termijn vervolggesprekken houden met het kind.

Spoor 2 – Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

- Proberen achter de oorzaak van het pesten te komen.
- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent en wat de impact op het slachtoffer is.
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat wij als school zullen doen om het pesten te stoppen.
- Grenzen stellen en die consequent handhaven.
- Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden.
- Vervolggesprekken houden met het kind.

Spoor 3 – Mobiliseren van de middengroep.

**Spoor 3 is afhankelijk van de gevoeligheid van het slachtoffer.*

- In de groep praten over ieders eigen rol in het proces. De groep kan het pesten doorbreken door hier actief een rol in te spelen.
- Versterk de positieve activiteiten in de groep.
- De groep leren om pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouders.
- Mogelijke oplossingen met de groep bespreken waarin ze zelf een actieve rol spelen en hieraan werken.

Spoor 4 – De algemene verantwoordelijkheid van de school en de professionalisering van de leerkracht.

- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid.
- De school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.

Spoor 5 – De ouders van het gepeste kind, pestende kind en wanneer nodig de middengroep steunen en informeren.

- Ouders die zich zorgen maken serieus nemen.
- Ouders informeren over pestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen.
- Open communicatie houden met ouders, kind en school.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

Stappenplan

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Pestincident
• De leerkracht voert afzonderlijk een gesprek met de pester, gepeste en eventueel meeloper(s). De leerkracht maakt aan de hand van de verhalen en concrete voorvallen een inschatting van de ernst van de situatie. Betrokken leerlingen worden gesteund door de leerkracht. • De leerkracht voert gezamenlijk met de pester en de gepeste een gesprek waarin afspraken worden gemaakt over omgangsregels, de daarbij behorende afspraken en eventuele consequenties. • De leerkracht gaat aan de slag met het groepsklimaat en mobiliseert de middengroep. Hierbij wordt materiaal ingezet van de methode KWINK en uit de ZIEN-bibliotheek. Daarnaast kunnen energizers ingezet worden om de groepsvorming een positieve stimulans te geven. Tevens kan gebruik gemaakt worden van het sociogram en/of de ZIEN-analyse. • De ouders van de pester en het gepeste kind worden op de hoogte gebracht van de situatie en de gemaakte afspraken. • Het team wordt op de hoogte gebracht in verband met toezicht op het plein. • In Parnassys wordt een notitie gemaakt bij de betrokken kinderen waarin de situatie en de afspraken vermeld staan. • De leerkracht heeft elke week gedurende 2 à 3 weken een gesprek over de gang van zaken met de betrokken kinderen en evalueert hoe het gaat. Als blijkt dat de aanpak niet heeft gewerkt, worden de volgende stappen ondernomen.
Het pesten blijft doorgaan of herhaalt zich
• Er worden concrete afspraken gemaakt met betrekking tot gedragsverandering bij de pester. Deze worden opnieuw wekelijks geëvalueerd. Er worden sancties verbonden aan ongewenst gedrag. • De leerkracht voert een gesprek met de pester, de gepeste leerling, eventuele meelopers en ouders. • Er wordt een plan van aanpak gemaakt dat na 2 à 3 weken wordt geëvalueerd met alle betrokkenen. Dit plan stelt duidelijke doelen en er wordt een tijdspad uitgezet. • Notities worden bij alle betrokkenen gemaakt in Parnassys onder pestincidenten. • De leerkracht blijft actief t.a.v. het groepsklimaat en middengroep mobiliseren, waarbij de gedragspecialisten en/of intern begeleider begeleidt.

Aanhoudend pestgedrag

- De leerkracht voert een gesprek met de pester en zijn ouders waarin consequenties worden besproken en ouders nadrukkelijk om medewerking wordt gevraagd.
- De leerkracht voert een gesprek met het gepeste kind en zijn ouders.
- Het plan van aanpak wordt bijgesteld of nieuw gemaakt en genoteerd in Parnassys. Hierbij kan school mogelijke expertise inroepen van externe deskundige. Tevens kan school ouders adviseren om externe deskundige te raadplegen.
- De directie wordt op de hoogte gebracht.
- Wanneer nodig worden de ouders van andere klasgenoten op school uitgenodigd voor een ouderavond over de situaties in de groep. Tijdens deze avond worden ouders geactiveerd om hun kind bij te staan in hun stellingname tegen pesten.
- De leerkracht blijft actief t.a.v. het groepsklimaat en middengroep mobiliseren, waarbij de gedragsspecialisten en/of IB'er begeleidt.

Negatief gedrag blijft gehandhaafd.

- Bij aanhoudend pestgedrag worden door de leerkracht, intern begeleider en/of gedragsspecialisten, directie (en ouders) passende maatregelen genomen.
- In overleg met directie en bevoegd gezag kan er overgaan worden tot tijdelijke plaatsing in een andere groep, interne of externe schorsing.

Voor alle betrokken ouders geldt:

De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht. Als zij zich om welke reden dan ook niet willen wenden tot de groepsleerkracht, nemen zij contact op met de aandacht functionarissen Marieke van Raamsdonk, Jannienke Kerstens (vertrouwenspersonen) of de directie.

Indien bovengenoemde afspraken geen succes hebben kan de (externe) vertrouwenspersoon worden ingeschakeld. Deze zal in gesprek gaan met de leerling en/of de ouders om de klacht zo goed mogelijk aan te pakken, de juiste routes aan te geven en te ondersteunen bij het doorlopen van de procedures. Tevens kan deze een klacht indienen bij de klachtencommissie (zie klachtenprocedure).

mevr. M. van Raamsdonk
Leerkracht bovenbouw
Tel. 0416-273311

mevr. J. Kerstens
Leerkracht bovenbouw
Gedragsspecialist
Tel. 0416-273311

dhr. G. Verhagen
(externe vertrouwenspersoon)

Rechtvaart 19
5171 TB Kaatsheuvel
Tel.: 0416-273428

Voor meer informatie over pesten voor ouders en leerlingen:

<http://www.pestweb.nl/>

Dit protocol is door team, directie, MR en bestuur vastgesteld en wordt om de twee jaar geëvalueerd. Een afschrift van dit protocol wordt aan alle ouders beschikbaar gesteld.

_____ (naam school)

Directie

Bestuur

Personeel

MR